

ALEVİ BEKTAŞİ GELENEĞİN ETNOGRAFİK ÇALIŞMASI¹

Yazar

Dr. Gökçen ÇATLI ÖZEN

¹ Bu kitap, T.C. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalında yürütülen "Cem Evlerine Devam Eden Alevi Topluluklarda Kentleşme ve Modernleşme Bağlamında Kültürel Aktarım ve Sosyal Değişim" adlı doktora tez çalışmamdan üretilmiştir.

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-7401-45-6

Kitap Adı

Alevi Bektaşî Geleneğî Etnografik Çalışması

Yazar

Gökçen ÇATLI ÖZEN

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

HIS000000

DOI

10.37609/akya.142

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

KISALTMALAR

AAD:	Amerikan Antropoloji Derneği
AB:	Avrupa Birliđi
AİHM:	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AKP:	Adalet ve Kalkınma Partisi
Akt.:	Aktaran
ANAP:	Anavatan Partisi
BDP:	Barış ve Demokrasi Partisi
Bkz.:	Bakınız
CHP:	Cumhuriyet Halk Partisi
DİB:	Diyanet İşleri Başkanlığı
DP:	Demokrat Parti
DSP:	Demokratik Sol Parti
HBVAK:	Hacı Bektaşî Veli Anadolu Kültür Vakfı
Hz:	Hazreti
MHP:	Milliyetçi Hareket Partisi
SSCB:	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliđi
TBP:	Türkiye Birlik Partisi
TBMM:	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.:	Türkiye Cumhuriyeti
TRT:	Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TSK:	Türk Silâhlı Kuvvetleri
Vs.:	Vesaire
Vb.:	Ve buna benzer

ÖNSÖZ²

Etnografik çalışma, kentleşmeye bağlı olarak iktidar mekânı olarak kurumsallaşan cem evlerine bağlı Alevi ve Bektaşilerin kültürel yapılanmalarını bütüncül bir açıdan anlamaya dayalıdır. Çalışma sekiz ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kavramsal ve kuramsal çerçeve ele alınarak, araştırma alanını teşkil eden cem evlerinin seçilme sebepleri üzerinde durulmuştur. Göçle birlikte kentlileşen ve ekseriyetle dağınık muhitlerde yaşayan Alevilerin etnografik çalışmasını yapmanın güçlüğü karşısında, cem evlerinin etnografiye olanak sağlamasından dolayı araştırma evreninin önemi üzerinde durulmuştur. Fetterman'ın (1998: 2) belirttiği üzere etnografik çalışma, araştırılan konuyu ve topluluğu, içeriden bakışla yaklaşım göstermek ve yorumlamak üzerine kuruludur. Buna bağlı olarak araştırmada kullanılan yöntem nitel olup, araştırma teknikleri demografik verilere dayanan survey/anket, katımlı gözlem ve derinlemesine mülâkatlara dayanmaktadır. Ön alan çalışması olarak nitelendirdiğim Ekim 2010-Kasım 2011 tarihleri arasında İstanbul Avrupa yakasında bulunan Acısu, Veli Baba ve Garip Dede Cem Evleri'nde çalışma yürütülmüştür. Şubat 2012'de doğum yapmam sebebiyle sahaya bir süre ara verilmişse de Kasım 2012-Mart 2013 tarihleri arasında Garip Dede ve İkitelli Cem Evleri üzerinden yeniden çalışmaya başlanmıştır. Ön alan çalışmasında yer alan Acısu ve Veli Baba Cem Evlerindeki çalışmaya, sahanın ikinci evresinde devam edilememiştir. Çalışmanın derinleşmesine bağlı olarak her iki cem evi, hassas olan Sıraç sır geleneğinden dolayı araştırmaya daha fazla dâhil olmak istememiştir. Amerikan Antropoloji Derneği (AAD) tarafından belirlenen “*meslekî sorumluluğun prensipleri*” doğrultusunda görüşülen grubun menfaatleri bağlamında Sıraçlar, çalışmadan büyük oranda çıkarılmıştır ve derinlemesine görüşmelere diğer iki cem evi üzerinden devam edilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde niteliksel araştırma yöntemi ve etnografya oluşturma bağını ele alınmıştır. Bourdieu ve Wacquant'ın (2003: 43, 156) *reflexivity* “dönüşümsellik” olarak tanımladıkları araştırmacının bilimsel çerçeveye vermesi gereken önem ele alınarak etnografinin sınırlılıkları, yürütülen çalışma bağlamında tartışılmıştır.

Üçüncü bölümde Alevilik ve Bektaşiliğin tarihi perspektifine yüklenen tanımlar ele alınmıştır. Aleviliğin Selçuklu Devleti'nden buyana Sünnilik karşısında

² Bu kitap, T.C. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalında yürütülen “Cem Evlerine Devam Eden Alevi Topluluklarda Kentleşme ve Modernleşme Bağlamında Kültürel Aktarım ve Sosyal Değişim” adlı doktora tez çalışmamdan üretilmiştir.

alt grubu temsil etmesi, Olsson'un (1999: 261-262) belirttiği gibi onu yer yer "çatışmalı bir ilişkiye" sevk etmiştir. Öte yandan Aleviliğe getirilen yerli yabancı birbirinden farklı akademik tanımlar da bilgi kargaşasına yol açmıştır. Ocak'ın (2009: 369) da tanımladığı üzere Alevilik Hz. Ali'ye dayandırılrsa da Aleviliğin tanım sorunu bulunmaktadır. Birdoğan (2003: 30, 543) Aleviliği İslâmiyet'ten ayrı bir din olarak tanımlamış; Türkdoğan (2006: 9-15) Aleviliği İslâmiyet'in özüne bağlamış; Zelyut (1993: 120-128), Fırlalı (1994: 86), Ocak (1996: 210-211) ve Atay (2011: 107-110) Aleviliği İslâm'ın daha özgür ifade ediliş biçimi olarak ele alarak, onun başka inançlardan etkileşim görerek oluştuğunu belirtmişlerdir. Bozkurt (2004: 99) ve Subaşı'nın (2010: 40-41) Aleviliği senkretik, mitolojik, şifahî ve ne tam İslâm ne de onun karşıtı heterodoks olarak ele almaları dikkat çekici olmuştur. Yakın döneme bakıldığında, 1990'la birlikte Alevilerin göçlerle birlikte "kent Alevilerini" oluşturmalarına paralel olarak gerek yurtdışında gerek yurt içinde kurum kültürü bünyesinde örgütlendikleri görülmüştür. Alevi Rönesansı olarak da tabir edilen bu çıkış, Alevilik Bildirisiyle ses getirmiştir. Çamuroğlu (2000: 96-103) Alevilerin topluluk olgusuyla hareket etme sebeplerini "Alevilerin kendilerini kendilerine (Alevi topluluklara) ve kendilerini topluma (Alevi topluluk dışındakilere) yeniden tanıtmaya gereği" olarak açıklamıştır. 1992 yılıyla birlikte kentlerde kurulan cem evleri kentlileşmenin bir ürünü olarak, çalışmanın dayanağını oluşturmuştur. Cem evlerinin Diyanet İşleri Başkanlığı'nın tüzüğüne ibadethane ve İmar Yasası uyarınca yasal kabul edilmemesi, tartışmaları büyötmüştür. Demokratik talepler bir yana, bu tartışmaların yer yer çeşitli yerli ve yabancı kurumlarca Türkiye aleyhtarı politikalar için araç edildiği görölmüştür.

Çalışmanın dördüncü bölümünde modernleşme, kentlileşme, melezleşme ve gettolaşma kavramları irdelenmiştir. Giddens (1998: 10-18) için modernleşme, kentleşmeyle birlikte oluşan toplumsal bir değişimdir ve kent, yabancılarla karşılaşılacak yer olarak tanımlanarak, melezleşmeyi doğurduğu belirtilmektedir. Durkheim ve Weber gibi birçok toplumbilimci, modernliği "Batı'ya benzemekle" eş değer tutmuşlardır. Tartışmalı anlayış bir yana, Ziya Gökalp ve devamcıları, bilim ve teknolojiye Batı takip edilse de harsın yerli kültürden meydana gelmesi gerekliliğini belirtmişlerdir. Kentleşme akabinde modernleşmenin, Alevilere görünürlük kazandırdığı ve Cumhuriyet'in merkez-çevre kutuplaşmasını sonlandıran anlayışıyla, Alevilerin merkeze yakınlaştığı fakat bunun değişen politikalarla durağanlaştığı gözlemlenmiştir. O sebeple Alevi Rönesansı uzun süreli bir suskunluğun ardından, Alevilerin kente göç etmesiyle birlikte Küçük'ün (2003: 903-906) belirttiği gibi Alevi örgütlenmeleriyle yeni bir dönemi başlatmıştır:

cem evleri üzerinden toparlanma dönemini. Alevi aydınlanmasının bir ürünü olarak cem evleri Şahin'in (2002: 130-134) vurguladığı gibi kentsel ortamda get-tolaşmaya paralellik göstererek belirli muhitlerde kapalı toplum özelliğiyle varlık alanı yaratabilmiştir. Bu durum Alevilerin kentleşmelerini farklılaştırmıştır. Bir yanda kente göçle birlikte modernleşen ve kentte, kent değerleri üzerinden statü elde etmeye çalışanlar, öbür yanda geleneksel yapıya bağlı kalarak, cem evlerini iktidar mekânı olarak kurgulayan Alevileri doğurmuştur. Çalışmada cem evlerine bağlı olan Alevilerin modernleşme algıları ele alınarak, değişimle birlikte geliştirilen olgular tanımlanıp, yorumlanmıştır.

Çalışmanın beşinci bölümünde Alevi örgütlenmeler üzerinde durulmuştur. Foucault'nun (2003: 29) iktidar kavramı üzerinden Alevilerin devletle olan ilişkileri ele alınarak, iktidarın onları "*denetim*" içinde tutma çabasına karşın, Alevilerin kendi iktidar alanlarını oluşturma gayretlerine odaklanılmıştır. Althusser'in (2003: 89) ideoloji kavramı üzerinden Alevilerin kültürlenmesinde etkili olan değerler ele alınmıştır. Ayrıca Gramsci'nin hegemonya kavramıyla baskıdan çok rıza yoluyla egemen iktidara tabi olan Alevilerin buna özellikle de milli eğitim konusunda bağlı kaldıkları ama diğer örgütlenmelerinde kendi iktidar alanlarıyla özne olarak varlık buldukları belirtilmiştir. O sebeple Aleviler, Bourdieu'nün (1998: 25) iktidar alanına uyarlanarak iktidar mekânı cem evleri üzerinden geliştirdikleri sermayelerle görünürlük kazandıkları anlaşılmıştır.

Bölüm altıda, Van Gennep'in (1992: 27) geçiş ritüelleri ve Turner'ın (1977: 37) eşiklik tanımları, Alevilikteki dini uygulamalar kapsamında değerlendirilmiştir. Van Gennep'in üç aşamalı geçiş ritüelleri ve Turner'ın eşik aşamasında bireyin yeni bir hale kavuştuğu tespitleri, Alevilikteki ikrar verme/yeni bir boyuta geçme aşamasıyla irdelenmiştir.

Yedinci ve sekizinci bölümde ise çalışma etnografik bir yorumla derlenerek, sahada elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Özetle araştırma, cem evlerine gitme alışkanlığı gösteren kent Aleviliğini inceleyerek, Alevilerin cem evlerine devamlılıklarına, bu devamlılıkta hangi dini pratikleri ve sosyal paylaşımları gerçekleştirdiklerine, modernizasyonla nelerin neden değiştiğine odaklanarak, konu bütüncül açıdan tartışılmıştır.

Gökçen ÇATLI ÖZEN

İstanbul, 10.03.2021

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

I. BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ

I.1. Alan ve Araştırmacı.....	8
I.2. Araştırmada Kullanılan Yöntem ve Teknikler	10
I.3. Araştırma ve Etik.....	11
I.4. Teorik Yönelim	13

II. BÖLÜM

NİTELİKSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMİ ve TEKNİĞİ

II.1. Niteliksel Araştırma Yöntemi ve Etnografya.....	19
II.2. Araştırmanın Etnografik Yönelimi	22
II.3. Etnografik Çalışmanın Sınırlıkları	23

III. BÖLÜM

ALEVİLİĞİN TARİHSEL BOYUTU

III.1. Aleviliğin Tanımı.....	27
III.2. Aleviliğin Geçmişten Günümüze Tarihi Tezahürü.....	32
III.3. Türklerin İslâmiyet’le Tanışması.....	35
III.4. Türklerin Alevilikle Tanışması.....	37
III.5. Alevi-Sünni İlişkileri	38
III.6. Osmanlı Devleti’nde Alevi Olma/Kalma Halleri	39
III.7. Cumhuriyet Döneminde Alevi Olma/Kalma Halleri	41
III.8. Yakın Dönem Aleviliği	43

IV. BÖLÜM

MODERNLEŞME SÜRECİNDE ALEVİ OLMA/KALMA HALLERİ

IV.1. Modernleşme	49
IV.2. Türkiye’de Modernleşme Hareketleri	52
IV.3. Kentleşme/Kentlileşme.....	57

IV.4 Kent Aleviliğinin Modernleşmesi Algısı	59
IV.5. Türkiye’de Göç Hareketleri.....	62
IV.6. Alevilerin Nüfus İstatistikleri	67
IV.7. Melezleşme	69
IV.8. Kent Ortamında Aleviler ve Gettolaşma	71

V. BÖLÜM

ALEVİ ÖRGÜTLENMELER

V.1. İktidar, İdeoloji, Dini Alan ve Aleviler	73
V.2. Yapılanma Sürecinde Cem Evleri.....	85
V.3. Alevilikte Dedelik Kurumu	91
V.4. Mekân Olarak Cem Evleri.....	94
V.4.1. Cem Evlerinin Dini ve Sosyal Fonksiyonları	99
V.4.2. Kimlik Oluşturma İşlevi.....	99
V.4.3. Dinsel Alan İşlevi	100
V.4.4. Sosyo-Kültürel İşlev	100
V.4.5. Hukukî İşlev	100
V.4.6. Sosyal Dayanışma İşlevi.....	101
V.4.7. Eğitim İşlevi	101

VI. BÖLÜM

RİTÜELLER

VI.1. Dinin Varlık Alanı	103
VI.2. Törenler/Ritüeller	107
VI.3. Cem Töreni Pratiği	111
VI.4. Alevilikte Yola Giriş Ritüelleri.....	116
VI.4.1. Yola Giriş Ritüeli Olarak Çocuk İkrarı.....	117
VI.4.2. Yola Giriş Ritüeli Olarak İkrar Cemi	117
VI.4.3. Yola Giriş Ritüeli Olarak Musahiplik Cemi	118

VII. BÖLÜM

BULGULAR

VII.1. Araştırma Mekânları.....	124
VII.1.1. Garip Dede Türbesi/Cem Evi.....	124
VII.1.2. İkitelli Cem Evi.....	126

VII.1.3. Veli Baba Cem Evi	127
VII.1.4. Acısu Cem Evi.....	128
VII.2. Araştırma Süresince Yaşanan Etik Sorunsallar.....	129
VII.2.1. Alevileri Çalışmak: Mücadele Alanı.....	129
VII.2.2. İki Cem Evinden Uzaklaştırıyorum.....	130
VII.2.3. Hamileliğim, Evli ve Çocuklu Olmam Alanda Kalıcılığımı Sağladı	131
VII.2.4. Alevi Olmasam da Benimle Ortak Noktalar Yakalamaya Çalışıyorlar	134
VII.2.5. “İçerden misin? Dışarıdan mı?” “Araştırmacıyım”	136
VII.2.6. Beni İstihbaratçı-Devlet Adına Çalışan Gizli Bir Yetkili Sandılar.....	137
VII.2.7. Alandaki Çalışmalarımı Birbirlerine Soruyorlar	138
VII.2.8. Beni İş Bulmak ve Üniversiteye Girmek İçin Aracı Görüyorlar	138
VII.2.9. Soyadım Üzerinden Geliştirilen İlişkiler	139
VII.3. Görüşülen Kişilerin Özellikleri.....	140
VII.4. Alana Yeniden Giriş Yapmak	142
VII.4.1. Alana Kabul Edilme Uğraşlarım.....	143
VII.4.1.1. Cem İbadetinde Dem/Dolu Almak: “ <i>Rakı İçelim mi Dedem?</i> ”	146
VII.4.1.2. Lokma Duası	148
VII.4.1.3. Yeni Araştırma Saham: İkitelli Cem Evi	150
VII.5. Alevilikte Temel İnançlar	152
VII.5.1. Üçler	153
VII.5.2. Dedelik Kurumu	154
VII.5.2.1. Dedelik Kurumuna Diyanet İşleri Başkanlığı’ndan Maaş	159
VII.5.2.2. Dedelik ve Zakirlik	161
VII.5.3. Rehber	162
VII.5.4. Düşkünlük	163
VII.6. Alevilikte Kutsal Simgeler	168
VII.6.1. Kutsal Eşik	168
VII.6.2. Saz: Telli Kur’an	169
VII.6.3. Kemerbest	172
VII.6.4. Dilek Ocağı	172
VII.6.5. Eşarp	173
VII.7. Alevilikte Dinsel Törenler.....	174
VII.7.1. Perşembe Cemi/Abdal Musa Cemi	176
VII.7.2. Görgü Cemi	183
VII.8. Alevilikte Yola Giriş Ritüelleri: “ <i>Öl İkrar Ver Öl İkrardan Dönme</i> ”	189

VII.8.1. Çocuk İkrarı	192
VII.8.2. İkrar Cemi	194
VII.8.3. Musahiplik Cemi	195
VII.9. Alevilikte İbadetler	197
VII.9.1. Abdest Namaz Oruç Hac	197
VII.9.2. Semah	200
VII.10. Alevilerin Aleviliği	201
VII.10.1. Dini ve Etnik Kimlik Açısından Alevilik	201
VII.10.2. “Eline Beline Diline Sahip Ol” Felsefesinin Milli Şuurla Yorumlanması ..	203
VII.10.3. Alevilikte “Ben/Biz” Kurgusu	206
VII.10.3.1. Alevilik: Topluluk Matemi	207
VII.10.4. Büyüklere Hürmet Küçüklere Alaka Yol Edebinin Gereğidir	208
VII.11. Göçle Birlikte Oluşan Kent Aleviliği	209
VII.11.1. Gettolaşma ve Aleviler	209
VII.11.2. Melezleşme	211
VII.11.3. Kentteki Alevilerin İletişimi: “Aylık 10 TL’ye bakar!”	215
VII.11.4. Modernleşme ve Aleviler	215
VII.12. Alevi-Sünni Farklılaşması: “Kızılbaş sevmezidu çok dayak yedim!”	218
VII.13. Cem Evi Profilleri	219
VII.13.1. Cem Evleri: Gettolaşmanın Yansıması	220
VII.13.2. Cem Evleri Üzerinden Geliştirilen İdeolojiler	221
VII.13.3. Cem Evleri Üzerinden Geliştirilen İktidar Alanı	224
VIII. BÖLÜM	
SONUÇ ANALİZ VE TARTIŞMA	231
HARİTALAR	245
EKLER	247
FOTOĞRAFLAR.....	267
KAYNAKÇA.....	301

KAYNAKÇA

- Abu-Lughod, Lila. *Peçeli Duygular*. Çeviren S. Ertüzün. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, 2004.
- Acar, Mustafa ve Demir, Ömer. *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. Ankara: Adres Yayınları, 2005.
- Alkan, Ayten. "Giriş: Cinsiyet Dinamiklerinin İzini Sürmek", *Cins Cins Mekan* (Der. Ayten Alkan), İstanbul: Varlık Yayınları, 2009.
- Alperen, Abdullah. Alevi(lik) Modernleşmesine Dair Düşünceler, DEM Dergisi Yıl: 2, sayı 6, s.76-82, 2011
- Akşit, Bahattin. Türkiye'de Köy-Kent, Sınıf, Din Etnisite Farklılaşmaları ve Toplumsal-Kültürel Bunalımdan Demokratik Çıkış", 1998, Türkiye'de Bunalım ve Demokratik Çıkış Yolları. Ankara: TÜBA, 193-225.
- Aktay, Yasin. *Türk Dininin Sosyolojik İmkânı*. İstanbul: İletişim Yayınevi, 1999.
- Aktaş, Ali. "Kent Ortamında Alevilerin Kendilerini Tanımlama Biçimleri ve İnanç Ritüellerini Uygulama Sıklıklarının Sosyolojik Açıdan Değerlendirilmesi." *I. Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Sempozyumu Bildirileri (22-24 Ekim 1998)*. Ankara, Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Merkezi, 1999: 449-482.
- Althusser, Louis. *Kapitali Okumak*. Çeviri C. A. Kanat. İstanbul: Belge Yayınları, 1995.
- _____. *Marx İçin*. Çeviren I. Ergüden. İstanbul: İthaki Yayınları, 2002.
- _____. *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları*. Çeviren A. Tümertekin. İstanbul: İthaki Yayınları, 2003.
- Andrews, Peter Alford. *Ethnic Groups in the Republic Of Turkey*. Wiesbaden: Dr. Ludwig Reichert Verlag, 1989.
- Arslantürk, Zeki; Amman, M. Tayfun. *Sosyoloji*. İstanbul: İFAV, 1999, s.354
- Aslanoğlu, İbrahim. "Çubuk Yöresi Aleviliğinde Dar Kurbanı" GÜ Hacı Bektaşî Veli Dergisi, 98/6, 11-34
- _____. "Cibali Ocağı Dedesi ve Taliplerin Alevilikle İlgili Görüşleri" *Hacı Bektaşî Veli Araştırma Dergisi*, 1999: 12.
- Ata, Kelime. *Alevilerin İlk Siyasal Denemesi (Türkiye) Birlik Partisi*. Ankara: Kelime Yayınevi, 2007, s.27.
- Atay, Tayfun. *Din Hayattan Çıkar Antropolojik Denemeler*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2011.
- Aydın, Suavi. *Modernleşme ve Milliyetçilik*. Ankara: Gündoğan Yayınları, 1993.
- _____. "Arkeoloji ve Sosyolojinin Kısacasında Türkiye'de Antropolojinin Geri Kalmışlığı." *Folklor Edebiyat Sosyal Antropoloji Özel Sayısı*, no: 6/22 (2000): 17-42.
- Bağlıoğlu, Ahmet. *İnanç Esasları Açısından Dürzilik*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2004.
- Bahar, Halil İbrahim. *Sosyoloji*. Ankara: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, 2008.
- Bahadır, İbrahim. "Milliyetçilik ve Aleviler." *Kırkbudak Dergisi*, no: 4 (2001): 12-17.
- Bal, Sosyolojik Açıdan Alevi-Sünni Farklılaşması Bütünleşmesi, İstanbul: Ant Yayınları, 1997
- Balkanlıoğlu, Mehmet Ali. *Aleviliğin Günümüzdeki Problemleri*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2006.
- Barfield, Thomas. *The Dictionary of Anthropology*. Malden: Blackwell Publishing, 1997.

- Barlas, Mehmet. *Özal'ın Anıları*. İstanbul: Birey Yayıncılık, 2000.
- Barett, Michele. *Marx'tan Foucault'ya İdeoloji*. Çeviren A. Fethi. Ankara: Doruk Yayınları, 2004.
- Barthes, Roland. *Göstergebilimsel Serüven*. Çeviren M. Rifat-S. Rifat. İstanbul: YKY, 1999.
- Bauman, Zigmunt. *Küreselleşme: Toplumsalın Sonuçları*. Çeviren A. Yılmaz. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1999.
- _____. *Postmodern Etik*. Çev. E.Türker. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1998
- Beller-Hann, Ildiko ve Hann, Chris. *İki Buçuk Yaprak Çay*. (çev. Pınar Öztamur). İstanbul, İletişim Yayınları, 2003.
- Birdoğan, Nejat. *Anadolu Aleviliğinde Yol Ayırımı*. İstanbul: Mozaik Yayınları, 1995.
- _____. *Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevilik*. İstanbul: Kaynak Yayınları, 2003.
- Birge, Jonh Kingsley. *Bektaşilik Tarihi*. İstanbul: Ant Yayınları, 1991.
- Bourdieu, Pierre. *Outline of a Theory of Practice*. Çev. Richard Nice, Cambridge: Cambridge University Press, 1977.
- _____. "The Forms of Capital" *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, Der. John G. Richardson, Greenwood Press, 1986
- _____. "Legitimation and Structural Interests in Weber's Sociology of Religion" Max Weber, *Rationality and Irrationality*, Der. S. Lash, S. Whimster, Allen ve Unwin, Boston, s.119-136, 1987
- _____. *In Other Words: Essay Towards a Reflexive Sociology*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1990.
- _____. *Language and Symbolic Power*. Cambridge: Harvard University Press, 1991
- _____. *"The Rules Of Art"* Çev. Susan Emanuel, California: Stanford University, 1996, s. 227-228.
- _____. *Practical Reason*. California: Stanford University Press, 1998.
- Bourdieu, Pierre ve Wacquant, Lois J.D. *Düşünsel Bir Antropoloji için Cevaplar*. Çeviren Nazlı Ökten. İstanbul: İletişim Yayınları, 2003.
- Bozkurt, Fuat. *Aleviliğin Toplumsal Boyutları*, İstanbul: Tekin Yayınları, 1990.
- _____. *Alevi Kimliği*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003.
- _____. *Toplumsal Boyutlarıyla Alevilik*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2004.
- _____. *Çağdaşlaşma Sürecinde Alevilik*. İstanbul: Kapı Yayınları, 2006.
- Bruinessen, Martin Van. *Kürtlük, Türklük, Alevilik-Etnik ve Dinsel Kimlik Mücadeleleri*. Çeviren H. Yurdakul. İstanbul: İletişim Yayınları, 2000.
- Buz, Sema. "Tunceli/Dersim'de Kadınların Gündelik Yaşam Deneyimleri Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet ve Mekan İlişkisi" *Herkesin Bildiği Sır: Dersim* (Der. Şükrü Aslan), İstanbul 2011, 561-573
- Cahen, Claude. *İslâm-Des Origines au Début de L'Empire Ottoman*. Paris: Fayard, 2011.
- Canpolat, Nesrin. 2003. *Michel Foucault*. İstanbul: Su Yayınları, 2003.
- Cirhingiroğlu, Zafer. *Az gelişmişliğin Toplumsal Boyutu*. Ankara: İmge Yayınları, 1999, s.15-16.
- Civelek H. Yaprak, Ünal Turgay ve Hancıoğlu Attila. (2003) "Gebeliği Önleyici Yöntem Kullanımına İlişkin Bilgi Gerçek Bilgi Mi?" Niteliksel Araştırma: Gebeliği Önleyici Yöntemler ve İstemli Düşükler. Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü.
- Çakır, Sabri. "Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme." *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, no: 24 (Aralık 2011): 129-142.

- _____. "Kentleşme ve Gecekondu Sorunu." *Fakülte Kitabevi Sosyoloji Dizisi*, no: 11 (2007).
- Çamuroğlu, Reha. *Değişen Koşullarda Alevilik*. İstanbul: Doğan Kitap, 2000.
- "Gelin Canlar Cem Olalım." *Cem Vakfı Cep Kitapları Dizisi*, no: 4, (2006): 28.
- Delaney, Carol. *Tohum ve Toprak*. S. Somuncuoğlu ve A. Bora (çev.) İstanbul: İletişim, 2012
- Denzin, N.K. ve Lincoln, Y.S. *Handbook of Qualitative Research*. California: Sage Publications, 2005.
- Doğan, M. Sait. "Sosyal Değişme ve Din." İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Metodoloji ve Sosyoloji Araştırmaları Merkezi. Sosyoloji Konferansları-Yirmi Yedinci Kitap. 2003: 41-48.
- Durkheim, Emile. *Dini Hayatın İlkel Biçimleri*. Çeviren F. Aydın. İstanbul: Ataç Yayınları, 2003, orj.1917.
- Durugönül, Esmâ "Sosyal Değişme, Göç ve Sosyal Hareketler". *II. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Toplum ve Göç*. Ankara: D.İ.E, 1997: 95-101.
- Eagleton, Terry. *Ideology*. Çeviren M. Özcan İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1991.
- _____. "Ideology and Its Vicissitudes in Western Marxism" *Mapping Ideology*, 1994. London: Verso, 179-226
- Eliade, Mircea. *İmgeler Simgeler*. Çeviren M. A. Kılıçbay. Ankara: Gece Yayınları, 1992.
- Elias, Norbert. *The Germans: Power Struggles and The Development of Habitus in the Nineteenth and Twentieth Centuries*. Translated by E. Dunning, S. Mennell. Cambridge: Polity Press, 1997.
- Emerson, R. Alan Çalışması, Çev. A. Erkan Koca. Ankara: Birleşik Yayınları, 2008.
- Engin, İsmail. "Alevilik ve Bektaşilik Araştırmalarında Yöntem, Yaklaşım Sorunu", *I Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Sempozyumu Bildirileri (22-24 Ekim 1998)*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Araştırma Merkezi, 1999: 121-123.
- Er, Piri. "Yozgat İli Merkez Kababel Köyünde Alevi İnançlar", *Türk Halk Kültüründen Derlemeler*, 1994 Ankara, Kültür Bakanlığı, Hagem Yayınları 1996, 35-46.
- Erkan, Rüstem. *Kentleşme ve Sosyal Değişme*. Ankara: Bilimadamı Yayınları, 2002.
- Ergun, Doğan. *Yöntemi Bulmak*. İstanbul: İmge Kitabevi, 2006, s.203.
- Eriksen. T.H. *Küçük Yerler Büyük Meseleler: Sosyal ve Kültürel Antropoloji*, Çev. A.E. Koca. Ankara: Birleşik Yayınları, 2009
- Eriş, Eyüp. "Bergama Tarihinde İnanç Coğrafyası." *Bergama Belleten*, özel sayısı, 2003.
- Ersoy, Melih. "Göç ve Kentsel Bütünleşme." *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1985.
- Eröz, Mehmet. *Türkiye'de Alevilik ve Bektaşilik*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını, 1990
- _____. "Eski Türk Dini (Gök Tanrı İnancı) ve Alevilik Bektaşilik," *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı*. İstanbul, 1992.
- Eser, Turan. *Hacı Bektaşî Veli ve Anadolu Aleviliği*. Pir Sultan Abdal, Temmuz 1998.
- Evans-Pritchard, Edward Evan. *İlkelerde Din*, Çev.Hüseyin Portakal, Ankara: Öteki Yayıncılık, 1998.
- Eyüboğlu, İsmet Zeki. *Bütün Yönleriyle Bektaşilik*. İstanbul: Yeni Çağrı Kitabevi, 1980.
- Fairclough, Norman. *Dil ve İdeoloji*. Çeviren B. Çoban, Z. Özarslan, N. Ateş. İstanbul: Su Yayınları, 2003.
- Fay, Brian. *Çağdaş Sosyal Bilimler Felsefesi-Çokkültürlü Bir Yaklaşım*. Çeviren İ. Türkmen. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2001.

- Fetterman, David M. *Ethnography: Step by Step*, New Yor: Sage, 1998
- 1 Fichter, Joseph. *Sosyoloji Nedir?* Çeviren N. Çelebi. Ankara: Attila Kitabevi, 1996, s.73
- Fiğlalı, Ethem Ruhi. *Türkiye’de Alevilik ve Bektaşîlik*. Ankara: Selçuk Yayınları, 1994.
- Foucault, Michel. _____. *Özne ve İktidar*. Çeviren I. Ergüden, O. Akinhay. İstanbul, Ayrıntı Yayınları 2011.
- _____. 2000. *Büyük Kapatılma*. Çeviren F. Keskin. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2000.
- _____. *İktidarın Gözü*. Çeviren F. Keskin. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2003.
- Friedman, Jonathon “Global System Globalization and the Parametres of Modernity” *Global Modernities*. Derleyen M. Featherstone, S. Lash ve R. Robertson, 1995.
- _____, _____. “Global Crises, The Struggle for Cultural Identity and Intellectual Pork barelling: Cosmopolitans versus Locals Ethnic and Nationals in the era of de-hegemonisation.” *Debating Cultural Hybridity*. Derleyen P. Werbner ve T. Modood, London Zed Books 1999.
- Garip Dede Türbesi Dergâhı. İstanbul: Ufuk Matbaacılık-Reklamcılık, 2007: 33.
- Geertz, Clifford. *The Interpretation of Culture*. New York: Basic Books Publisher Inc, 1973.
- _____. *Local Knowledge*. USA: Basic Books, 1983.
- _____. *Gerçeğin Ardından*. Çeviren U. Türkmen. İstanbul: İletişim Yayınları, 2001.
- Gencer, Mustafa. *Jöntürk Modernizmi ve Alman Ruhü: 1908-1918 Dönem Türk-Alman İlişkileri ve Eğitim*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2003.
- Giddens, Anthony. *Sociology*. Cambridge: Polity Press, 1998.
- Giritlioğlu, Cengiz. “İç göç ve Kentleşme.” *Kentleşme ve Kentleşme Politikaları*. Derleyen H. Suber, TÜSES, 1991: 17-18.
- Georgeon, François. *Osmanlı-Türk Modernleşmesi (1900-1930)*. Çeviren A. Berktaş. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2009.
- Göğ, Erdoğan. Günümüz Türk Devletinin Laiklik Anlayışı, Cilt 54, Sayı 4, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yayınları, s.1-52, 2011
- Göka, Erol. *Türk’ün Göçebe Ruhü*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.
- Göksel, Nukhet Hotar. “İç Göçün Yeni Evresi ve Çözüm İmkânları.” *Radikal Gazetesi*, 2007.
- Göle, Nilüfer. *Modernleşme Bağlamında İslâmi Kimlik Arayışı “Türkiye’de Modernleşme ve Ulusal Kimlik*.” İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları: 1998.
- Göregenli, Melek. *Çevre Psikolojisinde Temel Konular*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları, 2000
- Görmez, Kemal. *Kent ve Siyaset*. Ankara: Gazi Kitabevi, 1997.
- Gramsci, Political Writings II. London: Laurence and Wishart, 1978.
- _____. *Hapishane Defterleri*. Çev. A. Cemgil. İstanbul: Belge Yayınları, 1986
- Gülççek Ali Duran. “Her Yönüyle Alevilik (Bektaşîlik, Kızılbaşlık) Ve Onlara Yakın İnançlar.” *Anadolu Etnografyası Araştırma ve Kültür Merkezi Yayınları*. Köln, 2004.
- Gümüş, Burak. “12 Eylül’den Bugüne Değın Aleviler.” *Folklor/Edebiyat Dergisi*: Alevilik özel sayısı-I, 1997: 233-242.
- Günay, Ünver. *Din Sosyoloji Dersleri*. Kayseri, EÜ Yayınları, 1993.
- Gündüz, Şınası. *Din ve İnanç Sözlüğü*. Ankara: Vadi, 1998
- Güvenç, Bozkurt. *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1996.
- _____. Japon Kültürü. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2002.
- _____. *Türk Kimliği*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu, 2008.

- Hamidullah, Muhammed. *İslâm Müesseselerine Giriş* (Çev. İhsan Süreyya Sırma), İstanbul: Beyan Yayınları, 1992.
- Hannerz, Ulf. *“Çevre Kültür Senaryoları” Kültür Küreselleşme ve Dünya Sistemi*. Der. Anthony Kaya, Haydar. İstanbul: Alevi Bektaşî Erkanı Evradı ve Edebiyatı, 1998.
- Haviland, William A. ve Prins, Harald E.L ve Walrath, Dana ve McBride, Bunny. *Kültürel Antropoloji*. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2008.
- Helvacıoğlu, Banu. Mekana Sığmayan Ankara’da Mekan Nasıl Yaşanmakta? *Kültür ve Modernite (içinde)*. Der. G. Pultar, E.O. İnciroğlu, B. Akşit. İstanbul: Tetragon Yayınevi, 2003.
- Holliday, A. *Doing and Writing Qualitative Research*. London: Sage Publishing, 2002.
- İlbaşı, Tuğçe. Danışman Sabri Çakır. “Antalya’da Gecekondu Ailelerinin Kentleşme Süreci ve Sosyo-Ekonomik Yapıları.” (Ahatlı Mahallesi Örneği, Yayınlanmamış Bitirme Tezi) SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Isparta, 2010.
- İşık, Oğuz ve Pınarcıoğlu, Melih M. *Nöbetleşe Yoksulluk Sultanbeyi Örneği*. İstanbul: İletişim, 2003.
- Kazgan, Gülten. *Tanzimat’tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi Birinci Küreselleşmeden İkinci Küreselleşmeye*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.
- Keleş, Ruşen. *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Yayınları, 2006.
- Kızılcıkel, Sezgin ve Erjem, Yaşar. *Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü*. Konya: Saray Kitabevi, 2006.
- Kolukırık, Suat. “Mekan, Kültür ve Kimlik: Isparta Tahtacılarında Mekanın Sosyal Anlamı” zfwT Journal of World of Turks, Vol.2, No:2, Almanya 2010, 87-100
- Kottak, Conrad P. *Cultural Anthropology*. Michigan: Michigan University, 2002.
- Korkmaz, Esat. *Ansiklopedik Alevilik Bektaşîlik Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Ant Yayınları, 1993: 70-72.
- _____. (Yayına hazırlayan) *İmam Cafer Buyruğu*. İstanbul: Ant Yayınları, 1997.
- _____. *Anadolu Aleviliği*. İstanbul: Berfin Yayınları, 2000.
- Köymen, Mehmet Altay. *Selçuklu Devri Türk Tarihi*. Ankara: T.T.K. Yayınları 1989.
- Küçük, Murat. 2002. İkinci Sınıf Vatandaşlıktan Eşit Yurttaşlığa: Cemaat, Yurttaş ve Sivil Toplum Meseleleri Işığında Aleviler ve Cem Vakfı”, *Türkiye’de Sivil Toplum ve Milliyetçilik*, İstanbul: İletişim, 184-199.
- _____. “Mezhepten Millete: Aleviler ve Türk Milliyetçiliği” *Modern Türkiye’de Siyasî Düşünce, cilt 4, Milliyetçilik*. 2003.
- Kümbetoğlu, Belkis. *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 2005.
- Kürkçü, E. Marksizm, Din ve Maddecilik: İki Kere Laik Olmak. *Express* 6, Ağustos 1994
- Lewis, Bernard. *Modern Türkiye’nin Doğuşu*. Çeviren M. Kıratlı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 2004.
- Lindisfarne, Nancy. *Elhamdülillah Laikiz: Cinsiyet, İslâm ve Türk Cumhuriyetçiliği*. Çeviren S. Somuncuoğlu. İstanbul: İletişim Yayınları, 2002.
- Macionis, John J. *Sociology*. New Jersey: Prentice Hall, 2001.
- Maksudyan, Nazan. “The Turkish Review of Anthropology and the Racist Face of Turkish Nationalism.” *Cultural Dynamics* (17:3), 2005: 293-322.
- Malinowski, Bronislaw. *Büyük, Bilim, Din*. Çeviren Saadet Özkal. İstanbul: Kabalcı Yayınları, 1992, orj. 1948.
- Mardin, Şerif. *Türkiye’de Din ve Siyaset*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1993.

- _____. "Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri" *Türkiye'de Toplum ve Siyaset*, 2003. İstanbul: İletişim Yayınları, 35-78
- Marshall, Berman. *Katı Olan Her Şey Buharlaşıyor: Modernite Deneyimi*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1999.
- Massicard, Elise. *Alevi Hareketlerin Siyasallaşması*. İstanbul: İletişim, 2007.
- McLellan, David. *İdeoloji*. Çeviri E. Özkaya. Ankara: Doruk Yayıncılık, 1999.
- Mélikoff, Irène. *Uyur İdik Uyardılar*. Çev. Turan Alptekin. İstanbul: Cem Yayını, 1994
- _____. *Hacı Bektaş Efsanesinden Gerçeğe*. Çeviren T. Alptekin. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları Yayınları, 1998.
- Miller, Marc S. *State of the Peoples, A Global Human Rights Repon on Societies in Danger*. Boston MA: Beacon Press, 1993.
- Miller, David. "Nationalism", *The Blackwell Encyclopedia of Political Thought*, 1991. Oxford: Blackwell, 351-354
- Moore, Wilbert E. *İşlevselcilik*. Çeviri Ş. Tekeli. Ankara: Ayraç Yayınları, 1997. S.328-329
- Morris, Brian. *Din Üzerine Antropolojik İncelemeler-Bir Giriş Metni*. Çev. T. Atay, İstanbul: İmge Kitabevi Yayıncılık, 2004.
- Noyan, Bedri. *Bektaşilik Alevilik Nedir?* İstanbul: Can Yayınları, 1995.
- _____. *Bütün Yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik*. Cilt I. İstanbul: Ardiş Yayınları, 1998.
- Ocak, Ahmet Yaşar. *Türk Sufiliğine Bakışlar*. İstanbul: İletişim Yayınları, 1996.
- _____. *Türkler, Türkiye ve İslâm*. İstanbul: İletişim Yayınları, 2009.
- Okan, Murat. *Türkiye'de Alevilik*. Ankara: İmge Yayınları, 2004.
- Okumuş, Ejder. *Toplumsal Değişme ve Din*. İstanbul: İnsan Yayınları, 2010
- Olsson, Tort. *Ali Odaklı Mezheplerde Alevi Kimliği*. Çev. B. Kurt Torun, H. Torun. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, 1999, s.261-262
- Onay, Ahmet. *Türkiye'nin Cami Profili (Fiziki ve Sosyolojik Açılardan Bir Analiz)*. İstanbul: Dem Yayınları, 2008.
- Öz, Baki. *Aleviliğin Tarihsel Konumu*. İstanbul: Der Yayınları, 1995.
- Özbek, Metin. "Cumhuriyetle Başlayan Antropoloji," 1998. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 75.yıl özel sayısı*: 105-107.
- Özbek, Sinan. *İdeoloji Kuramları*. İstanbul: Bulut Yayınları, 2003.
- Özbudun, Sibel. *Antropoloji-Kuram/Kuramcılar*. Ankara: Dipnot, 2005.
- Özkırımlı, Attila. *Alevilik-Bektaşilik: Toplumsal Bir Başkaldırının İdeolojisi*. İstanbul: Cem Yayınevi, 2006.
- Öztürk, Sezai. *Tunceli'de Alevilik Üzerine Sosyolojik Bir Deneme*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü Yayınlanmamış Mezuniyet Tezi, 1972.
- Pala İskender. *Bezm-i Cem*. DİA, cilt 6. 2009: 104-105.
- Parsons, Talcott. "The Present Status of Structural-Functional Theory in Sociology," Lewis A. Coser, *The Idea of Social Structure: Papers in Honor of Robert K. Merton*, New York, Harcourt Brace Javanovich: 1975, 67-79.
- Poloma, Margaret M. *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. Çeviren H. Erbaş. Ankara: Güngoğan Yayıncılık, 1993.
- Rousseau, Nathan. *Self, Symbols and Society*. Lanham: Rowman and Littlefield Publisher, Inc, 2002.
- Roux, Jean Paul. *Türkiye Tarihi*. Çeviren G. Üstün. İstanbul: Milliyet Yayınları, 1995.
- Saran, Nephân. *Antropoloji*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1995.
- Sarantakos, Sotirios. *Social Research*. Basingstoke: Macmillan, 1993.

- Sarup, Madan. *Post-Yapısalcılık ve Post-Modernizm*. Çeviren A. Güçlü, Ankara: Bilim ve Siyaset Yayınları, 2004.
- Sayar, Kemal. *Kültür ve Ruh Sağlığı-Küreselleşme Koşullarında Kültürel Psikiyatri*. İstanbul: Metis Yayınları, 2002
- Schüller, Harald. *Türkiye’de Sosyal Demokrasi: Particilik, Hemşehrilik, Alevilik*. Çeviren Y. Tonbul. İstanbul: İletişim Yayınları, 1999.
- Sevgen, Nazmi. *Zazalar ve Kızılbaşlar*. Ankara: Kalan Yayınları, 1999.
- Sezen, Yümnü. *Sosyoloji Açısından Din*. İstanbul: MÜİFVY, 1998.
- Shankland, David. “Integrating the Rural: Gellner and the Study of Anatolia.” *Middle Eastern Studies* Vol. 35, No.2. London: Frank Cass, April 1999: 132-149.
- _____. *Alevi Kimliği*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2003.
- Shaw, R. Ve C. Stewart. Introduction: Problematizing Syncretism. *Syncretism/Anti-Syncretism. The Politics of Religious Synthesis* içinde (der.) C. Stewart ve R. Shaw. Londra: Routledge, 1994.
- Stirling, Paul. *Culture and Economy Changes in Turkish Villages*. Cambridge: Eothen, 1999.
- Sivil Toplum Kuruluşları Rehberi. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 1996.
- Sözengil, Tarık Mümtaz. *Tarih Boyunca Alevilik*. İstanbul: Çözüm Yayıncılık, 1991.
- Smith, Anthony D. *Myth and Memories of the Nation*. Oxford: Oxford University Press, 1992.
- Smith, Dennis. *Nobert Elias and Modern Social Theory*. London: Sage, 2001.
- 2 Spradley, James P. *Participant Observation*. Orlando FL: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers, 1980.s, 3
- Subaşı, Necdet. *Alevi Modernleşmesi*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2010.
- Sümer, Ali. “Alevi Bektaşî Kültüründe Renkler ve Semahlardaki Figürlerin Anlamı”, V. Milletlerarası Türk Halk Kongresi, Gelenek Görenek İnançlar Sektör Bildirileri, Ankara, K.B. Hagem Yayınları, 1997, 386-390.
- Sümer, Faruk. *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri-Boy Teşkilatı-Destanları*. A.Ü. DTCF Yayınları, 1972.
- Strauss, A. ve Corbin, J. *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. California: Sage Publishing, 1998.
- Swart, David. Culture and Power. Chicago: The University Press of Chicago, 1997
- _____. “Bridging the Study of Culture and Religion: Pierre Bourdieu’s Political Economy of Symbolic Power” *Sociology of Religion*, 57 no: 1, ilkbahar, 1-9, 1996
- Şahin, Şehriban. “Bir Kamusal Din Olarak Türkiye’de ve Ulus Ötesi Sosyal Alanlarda İnşa Edilen Alevilik”. *Folklor ve Edebiyat*, sayı 29: 123-162. Yıl 2002
- Şener, Cemal. *Alevilik Olayı-Toplumsal Bir Başkaldırının Kısa Tarihçesi*. İstanbul: Ant Yayınları, 1998.
- Tatlıdil, E. Globalleşme Sürecinde İnsan Kaynaklarının Değişimi: Türkiye Örneği. C.Ü. Eğitim Fakültesi Sivas, 2000.
- Tan, Abbas. *Yaşayan Alevilik (Anadolu Aleviliği)*. Ankara: Ürün Yayınları, 2011.
- Tapper, R., ve Tapper N. Allah’a Şükür Laik’iz: Bir Türk Kasabasında Fundamentalizmin Boyutlar (Çev. T. Atay). *Türkiye Günlüğü*. Sayı 31, 1994
- Tekeli, İlhan. *Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1978.

- _____. "Türkiye'de İç Göç Sorunsalı Yeniden Tanımlanma Aşamasına Geldi", *Türkiye'de İç Göç* (derleyen: Ahmet İçduygu) İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları, 1998: 8-9.
- _____. "Yerleşme Yapıları ve Göç Araştırmaları", *Değişen Mekan* (derleyen Ayla Eraydın), Ankara: Dost Yayınları, 2006: 69.
- Temren, Belkis. "Bektaşî ve Alevi Kültüründe Kadın" I. Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Sempozyum Bildirileri Ekim 1998, Ankara, GÜ, HBV Araştırma Merkezi Yayını, 1999, 317-322
- _____. *Din Antropolojisi Açısından İnanç ve Din Olgusuna İlişkin Bir Değerlendirme:* 301-313. http://turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem, 30.01.2012.
- Turan, Osman. *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi*. Ankara: Ötüken Neşriyat, 2004.
- Turner, Victor. *The Ritual Process*. Harmondsworth, Penguin Books, 1974.
- _____. *Dramas, Fields and Metaphors. Symbolik Action in Human Society*. Ithaca in London: Cornell University Press, 1975.
- _____. "Variations on a Theme of Liminality" in Moore, Sally F. And Myerhoff, Barbara G. (eds), *Secular Ritual*, Van Goram and Co, Netherlands, 1977
- _____. *From Ritual to Theatre*. New York: PAJ Publications, New York, 1982.
- _____. *Aspects of Ndembu Ritual*. Ithaca: Cornell University Press 1990.
- Türk, Hüseyin ve Çapar, Mustafa. *Alevilikte Yola Giriş Geleneklerinin Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi*. Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Araştırma Dergisi, 2011, sayı 60, 17-42.
- Türk, H. Bahadır. Türkiye'de Ulus-Devlet Formasyonunun Ortaya Çıkış Sürecini Habitus Kavramı Üzerinden Okumak. Ankara, Bilig Bahar 2011, sayı 57; 201-225
- Türkdoğan, Orhan. *Alevi Bektaşî Kimliği*. İstanbul: Timaş Yayınları, 2006.
- Üner, Sunday. *Göç Nüfus Bilim Sözlüğü*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1972.
- Üşür, Serpil Sancar. *İdeolojinin Serüveni*. Ankara: İmge Yayınları, 1997.
- Üzüm İlyas. *Günümüz Aleviliği*. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Yayınları, 2000.
- Uyanık, Zeki. "Alevilik, Aleviler ve Kadın" Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaşî Veli Araştırma Merkezi Hacı Bektaşî Veli Arştırma Dergisi, X/32, Kış, s. 29-35, 2004
- Uzunyayla, M. Talat. *Alevi İnanışı ve Siyasal Alevilik*. İstanbul: Beka Yayınları, 1999.
- Van Gennep, Arnold. *The Rites of Passage*. London: Routledge and Kegan Paul, 1992, 1966 Mi 1909 Mu Chicago: University Of Chicago Press
- _____. *Halk Edebiyatı Dersleri*. Çeviren P.N. Boratav. İstanbul: Türkiye Ekonomi ve Toplumsal Traih Vakfı, 2000.
- Vorhoff, Karin. *Türkiye'de Alevi Kimliği*. Çeviri B. K. Torun, H. Torun. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt, 1999.
- Wach, Joachim. *Din Sosyolojisi*. Çeviren Ü. Günay. İstanbul: MÜİF Yayınları, 1995.
- _____. *Din Sosyolojisine Giriş*. Çev. Battal İnandı, AÜ Basımevi, 1997
- Wallace, Ruth A. ve Wolf, Alison. *Çağdaş Sosyoloji Kuramları*. Çeviren L. Elburuz ve M. Rami Ayas. İzmir: Punto Yayıncılık, 2004.
- Weber, Max. *Sosyoloji Yazıları*. Çev. T. Parla. İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayınları, 1993 orj. 1968
- White, Leslie. "Cultural Ecology and Neoevolutionary Thought." *Anthropological Theory-An Introductory History* içinde yazan R. Jon, McGee-Richard Lee Warms 244-245. Mountain View. Canada: Mayfield Publishing Comp, 1996.

- Yaman, Ali. *Alevilik ve Kızılbaşlığın Gizli Tarihi*. İstanbul: Kalipso, 2007.
- Yapıcı, A. Geleneksellik ile Modernlik Arasına Sıkışan Din Anlayışları ve Dindarlık, DEM Dergisi 1 (2), 24-29
- Yazıcı, Nesimi. İlk Türk İslâm Devletleri. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2002.
- Yıldırım, Erdal. "Cemvleri ve Cemevlerinin Dini ve Toplumsal Fonksiyonları". *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Güz 2012, Cilt: 12, Yıl: 2012, Sayı: 2, 12: 157-176
- Yılmaz, Nail. *Kentin Alevileri*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2003.
- Yörükan, Yusuf Ziya. *Anadolu'da Aleviler ve Tahtacılar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.
- Zelyut, Rıza. *Öz Kaynaklara Göre Alevilik*. İstanbul: Yön Yayıncılık, 1992
- _____. *Aleviler Ne Yapmalı?* İstanbul: Yön Yayıncılık, 1993.
- Örümceğ Kaynakları:**
- www.blog.haberturk.com/04.08.2011
- www.Alevihaber.org, Temmuz 2011
- www.diyaret.gov.tr, Ocak 2001
- www.http://yok.gov.tr-tezmerkezi
- www.rehber.ibb.gov.tr/. web sitesi, 17.08.2010
- www.tubiba.turkcebilgi.com/bakirkoy-Cem evi/harita.html web sitesi, 17.08.2010
- www.Alevitez.com/kamusal.htm, 18.01.2007
- www.Alevibektasi.org/tc.cumhu.htm, 19.11.2010
- www.turkoloji.cu.edu.tr/makale_sistem (Belkıs Timren)